

Ex drummer

essay

NI03_44 Nederlandse en Vlaamse Boekverfilmingen
herfst 2009

naam: Adriana Homolová
UČO: 263651

Er wordt altijd gevraagd: “*Wat is beter, het boek of de film?*”. Oorspronkelijk dacht ik ook dat dit een juiste vraag was. Maar ondertussen ben er ik niet meer zo zeker van.

Linda Hutcheon bekijkt in haar boek “*A theory of adaptation*” beide, zoals het origineel als de adaptatie als verschillende kunststukken. “[...] *an adaptation is a derivation that is not derivative – a work that is second without being secondary.*” (Een adaptatie is een derivatie die geen derivatie is – een kunststuk die secondair is zonder secondair te zijn) (Hutcheon 2006:9). Wat hiermee wordt bedoeld en ook op dit punt voor mijn essay belangrijk is, zijn de volgende opmerkingen. De adaptatie is een vervanging, een herstelling van het origineel. Dit betreft meestal ook een verandering van het medium, het genre of het frame. Het proces van de creatie van een adaptatie is re-interpretatie en re-creatie. (Hutcheon 2006: 7-8) Er zijn meerdere mensen bij betrokken. Het origineel draagt een idee waar dan andere mee werken. En iedereen heeft er een originele opvatting van.

In mijn essay bespreek ik de opvatting van de schrijver en regisseur/scenarist over het boek en de boekverfilming. Ik probeer de theorie van Hutcheon met verschillende citaten die ik uit de interviews met de schrijver en regisseur/scenarist heb gehaald ter ondersteuning. Hiervoor heb ik de citaten in vijf delen gesplitst. Het begin van het film, de inspiratie voor de film die aan andere films is gevonden, de opvatting van de film van beide kunstenaars, het boek gezien vanuit de schrijver en de betekenis van verschillen in het einde van het boek en in de film. Deze delen probeer ik ondertussen ook met elkaar te verbinden zodat ze een geheel vormen.

Het begin van het film was lang en moeilijk. “*Het is inderdaad al tien jaar geleden dat ik Herman aansprak in verband met een mogelijke verfilming.*” (Mortier 2007) Het probleem lag in de Vlaamse filmcommissie die geen subsidie voor de film wilde geven “*Koen Mortier, is met Ex-drummer tien jaar bezig geweest. Hij heeft wel zeven scenario's geschreven voor de Vlaamse filmcommissie, in de hoop op subsidie. Uiteindelijk kreeg hij te horen, [...] dat de commissie geen geld geeft voor films van mijn*

boeken.“ (Brusselmans 2007) Die heeft Mortier ook niet gekregen. De filmcommissie had allerei redenen waarom de film zou mislukken. Bijvoorbeeld „*Vernedering van vrouwen en gehandicapten*“, „*Politiek en maatschappelijk incorrect*“, „*Een brutale openstapelning van vulgariteiten*“, of „*Brusselmans is niet verfilmbaar*“. Maar op het eind vond Mortier zijn heil in zijn kenissen in de reclamabedrijf die de film financieel hebben ondersteund. De redenen die de filmcommissie gaf werden dan ook de slagzinnen van de film. Dit kan als een poging gezien worden van de regisseur om de filmcommissie belachelijk te maken.

Toen hij de financiën voor elkaar had heeft Mortier inspiratie gevonden in andere films voor een goede uitvoering van zijn eigen film. Volgens hem zijn dat de films “*Gummo*” en “*American Movie*” (“*Ik heb vooral mijn inspiratie gehaald uit films als 'Gummo' en 'American Movie'*” (Mortier 2007)) Om dit te illustreren, heb ik geprobeerd de samenloop tussen *Ex drummer* en *Gummo* te vinden. Omdat ik *Gummo* niet gezien heb, probeer ik de motieven waar de films *Gummo* en *Ex drummer*” op elkaar stoten door de synopsis* van *Gummo* met mijn de opvatting van *Ex Drummer* vinden¹. Dit zijn vooral mensen die zich in een uitzichtloze situaties en omgeving bevinden en hun nihilistische opvatting ervan. Mortier heeft blijkbaar een soort van parallel met het boek van Brusselmans en de twee films gevonden. Aan de andere kant ziet Brusselmans ook andere motieven in de film . Volgens hem lijkt de film op de engelse *Trainspotting* en belgische *C'est arrivé près de chez vous*. De parallel met *Trainspotting* als bijvoorbeeld het heftige druggebruik is in beide films te vinden. Brusselmans reageert op de film terwijl Mortier op het boek reageert. Misschien daarom ziet iedereen de inspiratie anders. Adaptatie krijgt helemaal andere connotaties als het origineel.

Toen de film klaar was en dus de adaptatie voltooid was, is er een nieuw kunstwerk ontstaan. Mortier zegt: “*Mijn film is een chaotische, anarchistische, zwarte*

¹Gummo: **“Lonely residents of a tornado-stricken Ohio town wander the deserted landscape trying to fulfill their boring, nihilistic lives”* (imdb.com).

komedie.“ (Mortier 2007). Dit is de manier waarop hij het boek begreep. Wat de uitvoering betreft, zegt hij: „*In a way I wanted to translate the absurdity of Herman’s work into a literally visual style.*“ (Op die manier wilde ik de absurditeit van Hermans werk letterlijk in een visueel genre overbrengen.) (Mortier 2008). Het standpunt van de schrijver is heir volgens mij interessant. Brusselmans zegt: „*Deze film is echt het werk van Koen Mortier. [...] ik ben een keer op de set geweest, ik heb het scenario meegelezen [...]*“.(Brusselmans 2007) Zijn opvatting van de betrokkenheid van hem als schrijver betreft ondersteund de mening, dat origineel en de adaptatie wel verschillende werken is.

De opvatting van de film van de regisseur is op een manier zijn opvatting van het boek, omdat in dit geval de regisseur diegene is die de origineel re-creerd. Mortier heeft het boek als een absurde zwarte komedie begrepen. Maar Brusselmans ziet dat een beetje anders. „*Het is een liefdesroman. [...] hij weet dat er een ladder is en iemand om hem naar boven te trekken. Het is niet eens nodig met die losers om te gaan, hij heeft een lieve vrouw.*“ (Brusselmans 2007) Boeken van Brusselmans hebben soms autobiografische kenmerken. In dit boek is het kenmerk de relatie tussen hem en zijn vrouw. Hij vat het boek anders op als andere lezers omdat het voor hem persoonlijk is. Dan zegt hij: „*Het zit ook in de film. Het enige mooie huis is dat van de schrijver. De enige mooie vrouw is zijn vrouw.*“ (Brusselmans 2007). Dit is de meest opvallende manier waarop Brusselmans de belangrijkheid van de relatie in het boek illustreerde. Daarom staat dit ook in het film. Het huis van de hoofdpersonage is het beeld van de rust en de liefde en kon niet zoals meerdere illustraties van de relatie weggelaten worden. Maar ook ondanks die verschillende opvattingen was Brusselmans blij met de verfilming: „*Ik ben er toch wel trots op. [...] zonder mijn boek was dit allemaal niet gebeurd. [...] ik kreeg soms kippenvel. Dit is van mij!*“ (Brusselmans 2007)

Tot vergelijking van het einde van de film en het boek is het vergelijkbaar met wat hier boven is geschreven. „*Ik koos voor een ander einde dan Brusselmans. Ik koos voor een shoot out en de totale vernietiging. Ik wou het hoofdpersonage héél slecht maken en dat kon alleen maar door hem te laten vrijen terwijl door zijn schuld iedereen elkaar afmaakt*“ . (Mortier 2007) Als het motief van de liefde uit de film verdween, blijft er bijna

niets goeds over van de hoofpersonage die is als cynisch en egoïstisch gepresenteerd is. Maar behalve de verschillen in de opvatting van het boek geeft Brusselmans daar een andere reden voor. Brusselmans zegt: „*Dat het nog gewelddadiger eindigt dan in het boek, is eigenlijk niet vreemd. De personages in de film zijn nog grotere losers dan in het boek. Als je ziet hoe ze leven, hoe lelijk de vrouwen zijn; je kunt je goed voorstellen dat iemand totaal over de rooie gaat.*“ (Brusselmans 2007). Het lijkt als of de adaptatie door middelen van zijn mogelijkheden binnen het genre een andere einde nodig heeft gehad, dat de verandering noodzakelijk was. Hier kunnen we dat dus ook zien, dat het origineel en de adaptatie twee verschillende werken zijn. Als het origineel op een ander manier re-creerd is kan soms als gevolg van de verschillende opvattingen de afloop van het verhaal veranderen.

Volgens mij lukte er de theorie van Hutcheon met het hulp van de citaten van de beide kunstenaars te ondersteunen. Ik geloof dat ik in mijn essay er overtuigende argumenten voor gaf.

bronnen:

Bob Baker Fish, *Interview With Koen Mortier – Director of Ex Drummer*, 2008, <http://www.cyclicdefrost.com/blog/2008/05/18/interview-with-koen-mortier-director-of-ex-drummer/>

Linda Hutcheon, *A theory of adaptation*, NY and London: Routledge, 2006

Maricke Nieuwdorp, *interview Koen Mortier over Ex Drummer*, 2007, <http://www.marickenieuwdorp.dds.nl/wordpress/?p=164>

Niels Ruëll, *Interview: Koen Mortier (Ex drummer)*, 2007, <http://www.brusselnieuws.be/artikels/cultuur/interview-koen-mortier-ex-drummer/?searchterm=dansaertstraat>

Pat Cronenberg, *Koen Mortier*, 2007, <http://www.filmsalon.be/intkoenmortier.html>

Rob Gollin, *'Zonder mijn boek was dit niet gebeurd'* Interview met Herman Brusselmans over Ex Drummer, 2007, <http://www.cinema.nl/iffir-2007/artikelen/2172891/zonder-mijn-boek-was-dit-niet-gebeurd>